

Dvikalbystė ir daugiakalbystė

Paruošė:

lietuvių kalbos mokytoja metodininkė R. Sinkevičienė,

Joniškio ŽŪM

**Maža garbė svetimom kalbom kalbėti,
didi gėda savos gerai nemokėti.**

(J.Jablonskis)

Babelio bokštas

Babelio bokštas – bokštas, kurio statymas aprašomas [Biblijos Senojo Testamento Pradžios knygoje](#). Padavimas apie Babelio bokštą paaiškina skirtingų kalbų atsiradimą pasaulyje ([religiniu](#) požiūriu).

Pasak šio padavimo, po [pasaulio tvano](#) žmonės buvo viena [tauta](#) ir kalbėjo viena [kalba](#). Jie sumanė pastatyti dangų siekiantį bokštą, tačiau buvo už tai nubausti [Jahvės](#) – jie prabilo skirtingomis kalbomis, negalėjo vienas kito suprasti, tad bokštas liko nepastatytas.

Apibrėžimas

Dvikalbystė (dvikalbiškumas, bilingvizmas) –

dviejų kalbų vartojimas.

Dvikalbystė dažniausiai atsiranda

- tokioje aplinkoje, kurioje kompaktiškai gyvena dviem kalbomis kalbantys asmenys, taip pat kai dviem kalbom kalbama šeimoje.

Gali būti suvokiama dvejopai:

- kaip sugebėjimas esant reikalui **laisvai susikalbėti abiem kalbom** (tarkime, darbo reikalais, kelionėje) arba **kaip kasdienis vartojimas**.
- Daugiau kaip dviejų kalbų mokėjimas vadinamas daugiakalbyste (multilingvizmas). Kelias kalbas mokantis žmogus vadinamas poliglota.

Psichologinėje literatūroje yra daug dvikalbystės (ar bilingizmo) sąvokos aiškinimų.

- J. Vabalas – Gudaitis „dvikalbiškumu“ vadina dviejų kalbų mokymą vienu metu.
- M. Hinto aiškinimu – individo gebėjimas vienodai arba beveik vienodai gerai kalbėti ir mąstyti dviem kalbomis. Tikras dvikalbis gali laisvai, net nuo pusės sakinio pereiti iš vienos kalbos į kitą.
- Mazolevskienė „dvikalbystę“ apibūdina taip: individo gebėjimas, mokant dvi ar net kelias kalbas, „persijunginėti“ iš vienos kalbos į kitą.

- J. Vabalas – Gudaitis „dvikalbiškumu“ vadina dviejų kalbų mokymą vienu metu.
- M. Hinto aiškinimu – individo gebėjimas vienodai arba beveik vienodai gerai kalbėti ir mąstyti dviem kalbomis. Tikras dvikalbis gali laisvai, net nuo pusės sakinio pereiti iš vienos kalbos į kitą.
- Mazolevskienė „dvikalbystę“ apibūdina taip: individo gebėjimas, mokant dvi ar net kelias kalbas, „persijunginėti“ iš vienos kalbos į kitą.

- Pirmieji dvikalbystės ir daugiakalbystės psichologiniai tyrimai užfiksuoti XX amžiaus pradžioje.
- „Dvikalbystės“ terminas lietuvių kalboje pradėtas vartoti šešto dešimtmečio pabaigoje.

- Dvikalbiu laikomas ne kiekvienas žmogus, šalia gimtosios kalbos dar kiek mokantis antrą kalbą.
- Dvikalbis yra asmuo, laisvai, gerai kalbantis dviem kalbomis.

Neigiami dvikalbystės aspektai

- **Kalbų interferencija** – kalbų mišinio formavimasis, žalojantis abiejų kalbų sandarą.
- **Kalbų asimiliacija** - procesas, kurio metu mažuma palaipsniui perimama dominuojanti kalba.
- **TAČIAU:** <...>šie dalykai nebūdingi tikrajai dvikalbystei. Kalbos „susimaišo“ tada, kai nė vienos iš jų gerai nemokame, o asimiliacijos pavojus kyla, kai vieną kalbą siekiame pakeisti kita, kai viena kalba „nusilpsta“, praranda visas jos vartojimo sferas (R. Skripkienė).

Daugiakalbystė

- sudaro ypač svarbias prielaidas tolerancijai plėtoti ir taikai išsaugoti.
- Gebėjimas visavertiškai bendrauti keliomis kalbomis Europoje yra vienas iš būtinų aukštos kvalifikacijos įrodymų.

- Šiandien niekas rimtai nebeabejoja, kad kalbos bene plačiausiai atveria langą į pasaulį. Kuo daugiau kalbų mokame, tuo platesnė tampa mūsų pasaulėžiūra. Kalba padeda suprasti kitų gyvenimo būdą ir atveria duris kultūrų tolerancijai.
- Keliomis kalbomis kalbantiems žmonėms atsiveria naujos galimybės šiuolaikiniame pasaulyje ir profesinėje karjeroje. Knygų, filmų, bendravimo ir pan. ne gimtąja kalba dėka jiems tampa prieinamos ir suprantamos kitos kultūros. Tai būtų neįmanoma be užsienio kalbos žinių.

- Dviejų ar daugiau kalbų mokėjimas ir gebėjimas jas vartoti yra išsilavinusio žmogaus požymis.

- Lietuva iš esmės yra vienakalbė šalis, lietuvių kalbai pripažintas valstybinės kalbos statusas (padėtis).
- Yra daugiakalbių šalių (Šveicarija), kur valstybinėmis kalbomis pripažintos trys kalbos: vokiečių, prancūzų ir italų, be to, oficialia kalba laikoma ir retoromanų. Šalyje didelė dalis gyventojų- vienakalbiai (kalba tik viena iš minėtųjų kalba).

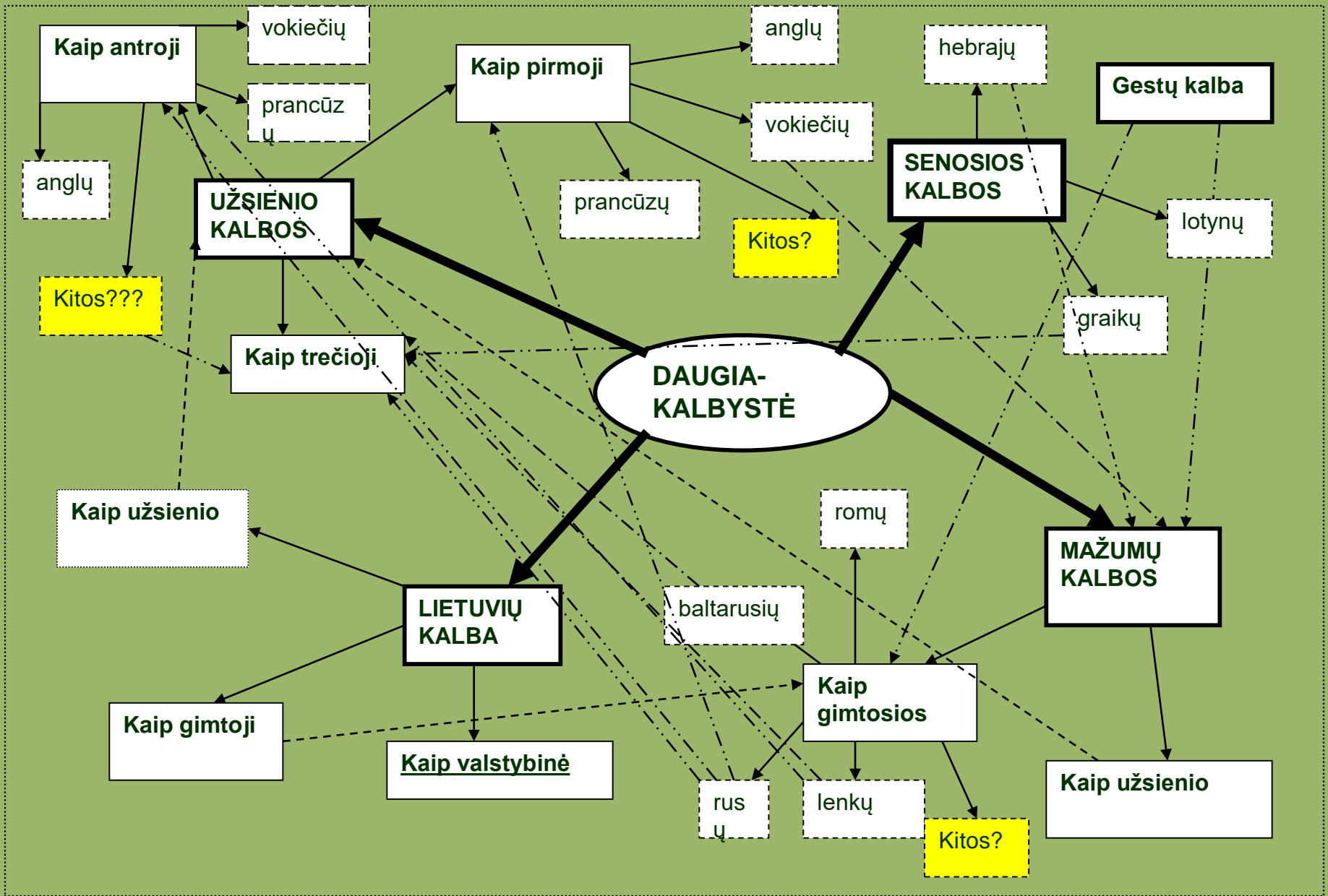
Istoriškai Lietuvos visuomenė jau seniai yra dvikalbė:

- 19a. rusų okupacijos metais valstybės valdymo, mokslo, kariuomenės ir kitų visuomenės gyvenimo sričių kalba buvo rusų. 19a. Lietuvoje administracinė kalba buvo rusų, Bažnyčios kalba - lenkų, namų - lietuvių. Taigi išsilavinęs lietuvis turėjo būti trikalbis.
- Pastaraisiais metais (valstybės valdymo, mokslo srityse) įsigali anglų kalba. Europos Sąjunga skatina mokytis ir kaimyninių šalių kalbų. Lietuvis, be anglų kalbos, turėtų mokytis latvių, lenkų, rusų kalbų.

- Specialistai nuogąstauja, kad dėl anglų kalbos skverbimosi Lietuvai gresia daugiakalbystė. Lingvistai prognozuoja, kad daugiakalbystės modelis Europoje - ateitis, o dabartinė dvikalbystės situacija Šveicarijoje ir Švedijoje - puikus tai iliustruojantis pavyzdys. Kalbininkai pripažįsta, kad pasaulyje anglų kalba yra kalba „žudikė“, naikinanti kitų tautų kalbas.

- Sektinas pavyzdys –
- Joseph Conrad, kurio gimtoji kalba buvo lenkų, tarptautinio bendravimo kalba – prancūzų, bet jis tapo vienu žymiausių anglų kalba rašiusių rašytojų.

Užduotis:

Ar reikia mokėti daug kalbų?
KODĖL?

TAIP

NE

1.

1.

2.

2.

3.

3.

?

?